

Parla Navarra

El procés de pau passa per Navarra. “Columna vertebral d’Euskal Herria”, segons alguns; “comunitat foral i espanyola”, a parer d’uns altres, la diversitat –ja siga ideològica, idiomàtica o paisatgística–, hi és del tot inherent. EL TEMPS ha recollit les opinions dels principals actors polítics navarresos en aquest moment clau. Un reportatge de Víctor Maceda.

Osasuna ja no juga els seus partits de local a El Sadar. Osasuna, l’únic dels 42 equips de Primera i Segona Divisió que té el seu nom en basc (*osasuna* significa “salut”), ara juga al Reyno de Navarra. I no s’ha mudat, el recinte és el mateix.

El Govern autonòmic, en mans de la Unió del Poble Navarrès (UPN) –referent del PP a la Comunitat Foral– i de Convergència de Demòcrates de Navarra (CDN) –partit escindit d’UPN l’any 1995–, n’ha propiciat el canvi, gràcies a un sucós contracte de publicitat.

L’acord incloïa rebatejar l’estadi amb la marca que l’executiu –i segons recomanació d’una empresa d’imatge catalana– fa servir en les campanyes de promoció turística: Reyno de Navarra, escrit a la manera antiga i coronat amb l’expressió “*tierra de diversidad*”.

Una diversitat ben palpable. Idiomàticament, paisatgísticament..., i, sobretot, ideològicament, a Navarra fa segles que conviuen pols del tot oposats. Carlistes, liberals, autonomistes i basquistes hi han arrelat amb força, i el resultat són els 600.000 ciutadans actuals, que

viuen el procés de pau entre el Govern espanyol i ETA entre la il·lusió i la por.

“Territorialitat” és la paraula que genera amor i odi. És la manera amb què l’esquerra abertzale sempre s’ha referit a “la unió dels set territoris bascos que formen Euskal Herria”: els tres de l’actual Comunitat Autònoma Basca, els tres sota administració francesa (Iparalde) i, ara sí, Navarra (Nafarroa), “columna vertebral del poble basc”.

ETA, en el comunicat del passat 22 de març que anunciava l’“alto el foc permanent”, no hi feia referència. En can-

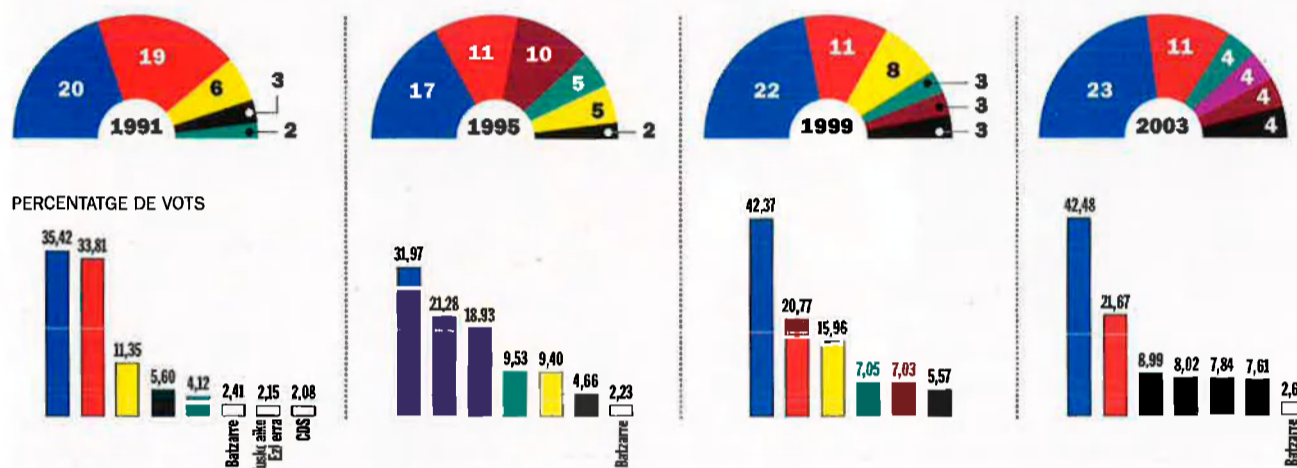

Síntomes de canvi a Navarra

■ UPN: Unió del Poble Navarrès
■ PSN-PSOE: Partit Socialista de Navarra
■ HB: Herri Batasuna
■ EA: Eusko Alkartasuna
■ IU: Izquierda Unida
■ CDN: Convergència de Demòcrates de Navarra
■ Aralar
■ Na-Bai: Nafarroa Bai

■ ELECCIONS AL PARLAMENT DE NAVARRA

ESCONS

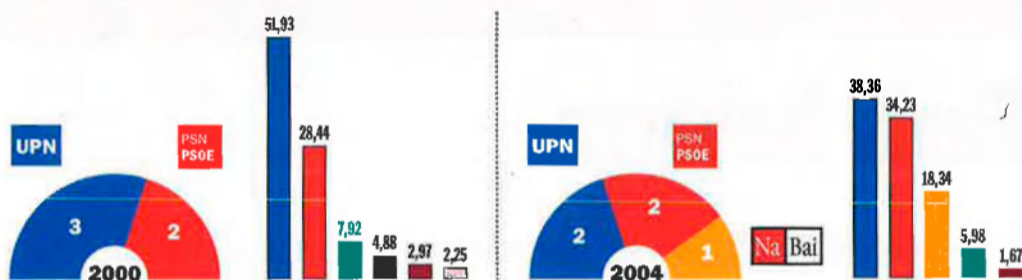

Des del 1991, l'hegemonia d'UPN és gairebé absoluta. Tret d'onze mesos, entre juliol del 1995 i juny del 1996 –quan un pacte entre PSN-PSOE, CDN i EA va fer president Javier Otano–, el Govern foral ha estat en mans de la marca navarresa del PP. L'efecte de Nafarroa Bai, però, podria alterar la correlació de forces. Aquesta coalició és integrada, a més de les persones independents, per quatre formacions: Eusko Alkartasuna, Aralar, el Partit Nacionalista Basc i Batzarre. En les eleccions estatals del 2004, de fet, ja van aconseguir un diputat al Congrés. Uns comicis en els quals, a més, els partits progressistes van sumar un 18% més de suports que els conservadors UPN i CDN.

Font: ARGOS

■ ELECCIONS AL CONGRES DELS DIPUTATS

ESCONS I PERCENTATGE DE VOTS

vi, segons el president navarrès, Miguel Sanz, representants de l'executiu espanyol i del grup armat sí que havien parlat de la Comunitat Foral en converses prèvies al cessament de la violència.

No va gaire errat. Navarra és preocupació tant per a ETA com per a Batasuna, si bé els independentistes han conclòs que, fins ara, han ignorat la realitat navarresa. Així, demanen una sola taula de negociació política, que incloga també els partits de Navarra, tot i que no rebutjarien que se'n conformaren dues de separades. "Els navarresos seran el que vulguen ser", expliquen. Però això, és clar, passa per una consulta popular.

Un referèndum que demanen de fa dècades. Val a dir que els ciutadans de Navarra no van ser cridats a les urnes amb motiu de l'Amillorament –l'Estatut fo-

ral–, aprovat pel Parlament fa 24 anys. Fins i tot el 1932, quan un projecte d'estatut basconavarrès va ser rebutjat pels representants dels ajuntaments, no pels ciutadans.

A més, tres textos legals de primera magnitud permeten l'acostament de posicions que anhelan els abertzales. La Constitució, en la seua disposició transitòria quarta, indica que Navarra pot "incorporar-se al Consell General Basc o al règim autònom basc que el substituesca" després que "la decisió de l'Òrgan Foral competent siga ratificada per referèndum expressament convocat a tal efecte"; en cas que la iniciativa no prosperara, "podrà reproduir-se en distint període de mandat". Al seu torn, l'article 2 de l'Estatut de Guernica especifica que "Àlaba, Guipúscoa i Biscaia, així com Navarra, tenen dret a for-

mar part de la Comunitat Autònoma del País Basc"; així, el territori autònom inclourà Navarra "en el supòsit que aquesta última decidisca la seua incorporació d'acord amb el procediment establert en la disposició transitòria quarta de la Constitució". Per acabar, i més tímidament, l'Amillorament del Fur navarrès parla a l'article 70 de "celebrar Convenis amb la Comunitat Autònoma del País Basc i amb la resta de Comunitats Autònomes limítrofes", i també, "prèvia autorització de les Corts Generals, Navarra podrà establir Acords de Cooperació amb la Comunitat Autònoma del País Basc i amb altres comunitats autònomes".

Tot i que les relacions entre el País Basc i Navarra han estat distants, l'any 1995 hi va haver un intent –tombat pel Senat– d'engegar un Òrgan Comú Per-

manent (OCP). Va ser amb motiu del govern tripartit -PSN-PSOE, CDN i EA- que va encapçalar el socialista Javier Otano i que sols va durar onze mesos, l'únic període des del 1991 en què l'executiu no ha estat ocupat per UPN.

Aquest intent truncat és, segons s'enumera el president Sanz, l'eixida que el seu homòleg Zapatero hauria plantejat a l'esquerra abertzale, la qual, malgrat tot, no considera l'OCP una solució.

Per motius oposats, UPN no en vol ni parlar, de l'OCP. Per tant, els socialistes haurien de retornar al Govern Foral, d'ací a deu mesos, i comptar amb l'aquiescència dels seus socis, que serien Esquerra Unida i, sobretot, els partits nacionalistes que conformen Nafarroa Bai (EA, Aralar, PNB i Batzarre).

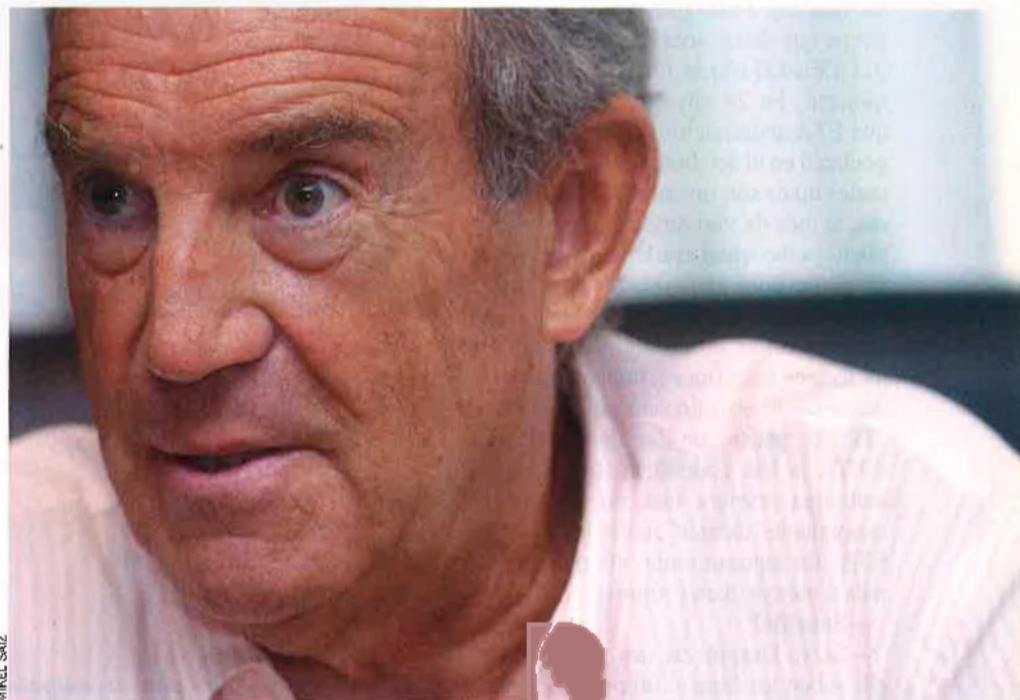
Aquesta coalició concorrerà per primera vegada als comicis autonòmics, encara que ja va demostrar la seua capacitat en les passades eleccions estatals, quan van aconseguir un escó per a la independent Uxue Barkos. Cal comptar, però, amb la presència a les urnes d'una Batasuna novament legal, que seria present al Parlament foral i podria ser, en última instància, qui decidira el color del futur executiu navarrès.

Si atenem als resultats de març del 2004, PSN-PSOE, Esquerra Unida i Nafarroa Bai van superar de 18 punts el centredreta (UPN i CDN), tot un avís per a aquestes dues formacions. Ara bé, els socialistes hauran de canviar el seu discurs. El PSN no és el PSE. El viratge dels segons a Vitòria podria ser imitat pels companys de Pamplona, i justament aquest és un dels grans objectius de Zapatero, com ho evidencien els passos que ha donat en aquest sentit.

Es *vox populi* que Carlos Chivite, actual secretari general del PSN, no encapçalarà la llista l'any vinent. Sonen els noms del delegat del Govern a Navarra, Vicente Ripa, la defensora del poble de la Comunitat Foral, M. Jesús Aranda, o el diputat al Congrés José Moscoso, fill de l'exministre socialista i exfiscal general de l'estat Javier Moscoso.

La pluralíssima Navarra s'endinsa en un dels moments més apassionants de la seua història. El procés de pau coincideix amb el possible desbancament d'UPN del Govern. Una incertesa enorme que no oculten els set personatges clau de la política navarresa amb què ha conversat EL TEMPS.

“La taula de partits serà la taula de la crisi”

Carlos Garaikoetxea, president del Govern basc del 1979 al 1985 pel PNB, va fundar més tard Eusko Alkartasuna, partit que va deixar de presidir fa set anys. S'ho mira tot des de la seua Pamplona natal.

El tractament de Garaikoetxea encara és “*lehendakari*”. Lenda, segons li deia Xabier Arzalluz abans que la seua relació es trencara per sempre més. El seu despatx professional té vistes a la plaça de Bous de Pamplona.

—Més esperançat que mai, respecte a la fi definitiva de la violència?

—És la fi d'un cicle. Per moltes raons, ETA troba que havia d'entrar en aquest procés. El cessament de la violència i els acords ETA-Govern són pròxims. En canvi, serà molt difícil que acabe bé la taula de partits, el procés anomenat de “normalització política”, que veig impossible que es pugui consensuar, perquè això és el que realment preocupa als espanyols, més que no una violència més o menys endèmica.

—El trencament de relacions del PP amb el PSOE és un llast evident...

—Tots dos estan apostant fort. El PP pot trobar-se amb un fiasco imponent, amb la política obstructionista d'un procés de pau que és íntimament sentit per la majoria de la població. Ara com ara el PP creu que connecta amb un sector importantíssim de la societat espanyola, però les canyes poden tornar-se llances. Si Zapatero se'n surt, serà mortífer electoralment per al PP. Confie en la flexibilitat del PP, si les coses van bé.

—La taula de partits pot ser doble, una al País Basc i l'altra a Navarra?